

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

The Relationship Between the Visionary Leadership
of the Administrators and Effectiveness of Schools
under the Secondary Educational Service Area Office 19

นพรินทร์ สุบินรัตน์ (Nopparin Subinrat)¹

พิมพ์อร สดเอี่ยม (Pim-on Sod-ium)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 กลุ่มตัวอย่าง เป็นข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
ปีการศึกษา 2559 จำนวน 326 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม
ชนิดมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการแจกแจงความถี่
หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพ
รวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมและราย
ด้านอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปาน
กลาง ($r=.695$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง เลข 42000, อีเมล: panhean@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง เลข 42000, อีเมล: pimsodium1952@gmail.com

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

The objectives of the research were to study the visionary leadership of the administrators, the effectiveness of schools, and the relationship between visionary leadership of the administrators and effectiveness of schools under the Secondary Educational Service Area Office 19. The research samples were 326 government officials and educational personnel under Secondary Educational Service Area Office 19 for academic year 2016. The research instrument used to collect data was the rating scale questionnaire having 5 levels, and the data were statistically analysed through frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient method.

The research findings shows that the visionary leadership of the administrators was found to be, both overall and in each aspect, at a high level, the effectiveness of schools was found to be, both overall and in each aspect, at a high level and the relationship between the visionary leadership of the administrators and effectiveness of schools was found to be positive at a moderate level ($r = .695$) and at a statistical significance level of .01.

Keywords: Visionary Leadership, Effectiveness of Schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย องค์การที่มีรากฐานที่แข็งแกร่งก็จะปรับตัว และสร้างความอยู่รอดได้ ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาและการดำเนินงานขององค์การให้ไปในทิศทางที่ต้องการ และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาดลชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 9 บัญญัติว่าระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีสมรรถนะในการบริหาร ในการเปลี่ยนแปลงการบริหารสถานศึกษา ผู้นำจะต้องมีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง เช่น มีอุดมการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ และมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ทำงานเป็นทีม สร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคนในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำต้องมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ซึ่งจะทำให้มองเห็นภาพอนาคตของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน

จากเหตุผลข้างต้น ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรที่ต้องการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น จึงจะสามารถจัดการองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้อย่างเหมาะสม (นาวรรณ คณานุรักษ์. 2552: 138) ขณะที่การตี อนันต์นาวิ (2545: 5) กล่าวว่าจิตวิญญาณที่ผู้นำยุคใหม่ต้องมี คือ การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) มีความรักให้ลูกน้อง (Passionate) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) มีความยืดหยุ่น (Flexible) มีความสามารถในการจูงใจ (Inspiring) มีการใช้นวัตกรรม (Innovation) มีความกล้า (Courageous) มีจินตนาการสูง (Imaginative) และมีความเป็นอิสระ (Independent) และจากผลการวิจัยของกรวัฒน์ อัฐชู (2559: 62) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทโซโย อยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งผลการวิจัยของภพร วรณไชย (2559: 170) ยังได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสูงที่สุด

ประสิทธิผลของโรงเรียนเกิดจากโรงเรียนที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่าง มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสารสื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอ มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่สามารถจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เก่ง ดี และมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับสมชาย ดังศุภศิริ (2554: 17) ที่ได้ ว่าประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายของการบริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งระบบ สามารถอธิบายถึงคุณภาพการบริหารของผู้บริหารและคุณภาพการสอนของครู และสอดคล้องกับสมใจ ปิติโส (2556: 24) ที่กล่าวว่าประสิทธิผลมีความสำคัญต่อองค์การหรือหน่วยเป็นอย่างมากทั้งนี้เพราะประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้วัดและบ่งบอกถึงความสำเร็จขององค์การหรือหน่วยงาน

ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2559 จะได้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ยังประสบกับปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2558 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 (2559: 128, 132)

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยที่ค้นพบจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเอง รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และกำหนดนโยบายพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

1.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2559 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คนและครูผู้สอน จำนวน 2,052 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,184 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ปีการศึกษา 2559 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอนจำนวน 306 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 326 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2557) ใช้จังหวัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เป็นหน่วยตัวอย่างในการสุ่ม (Sampling Unit) โดยกำหนดโควตาโรงเรียนมา จำนวน 36 โรงเรียน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามจังหวัดทั้ง 2 จังหวัดตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากได้โรงเรียนในจังหวัดเลย จำนวน 24 โรงเรียน และโรงเรียนในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 36 โรงเรียน ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยตัวอย่างในการสุ่ม โดยแบ่งโรงเรียนที่สุ่มมาได้ในแต่ละจังหวัดออกเป็นกลุ่มย่อยที่มีลักษณะเป็นชั้นภูมิ (Strata) โดยการแบ่งโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามขนาดต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 17 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 14 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน รวม 36 โรงเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยมีขอบเขตเนื้อหา แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ตัวแปรที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ตัวแปรที่ 2 ประสิทธิภาพของโรงเรียน ใช้กรอบแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel อ้างถึงใน สมใจ ปิตุโล, 2556) แบ่งองค์ประกอบประสิทธิภาพของโรงเรียนเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) ถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 ข้อ แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การสื่อสารวิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียน จำนวน 24 ข้อ แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามตอนที่ 1

การสร้างแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ที่จะใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กำหนดประเด็นสถานภาพเป็น 4 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน แล้วกำหนดรายการ (List) ให้ผู้ตอบตรวจสอบความเป็นจริงของแต่ละคน ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 เพศ กำหนดรายการเป็นเพศชาย และเพศหญิง

ตัวแปรที่ 2 ตำแหน่งหน้าที่ กำหนดรายการเป็น 2 รายการ ตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

ตัวแปรที่ 3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กำหนดรายการเป็น 4 รายการ ได้แก่ ต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี

ตัวแปรที่ 4 ขนาดโรงเรียน โดยการแบ่งโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. การสร้างแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3

การสร้างแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่จะใช้เก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถาม

2.1.1 ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน

2.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องตามนิยามศัพท์

2.1.3 สร้างแบบสอบถามในการวิจัยตามกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของ

โรงเรียน

2.1.4 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและนำข้อเสนอแนะ มาแก้ไขปรับปรุง

2.2 การตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

2.2.1 เสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบข้อคำถามว่าตรงกับนิยามศัพท์หรือไม่ และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไข พร้อมทั้งเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.2.2 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2.2.3 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.3 การตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability)

2.3.1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของ Cronbach เกณฑ์กำหนดว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2549:267) ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้พบว่ามีค่าความเที่ยงรายด้านและรายตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.821-0.973 สรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ทุกตัวแปร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (พิชิต ฤทธิ์จำรูญ. 2547:283)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี รองลง มา คือ ด้านที่ 3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านที่ 1 การสร้างวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 2 การสื่อสารวิสัยทัศน์

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านที่ 3 ความ สามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนา โรงเรียน ด้านที่ 1 ความสามารถในการผลิต นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบ ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทาง บวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r=.695$) อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถาน ศึกษา กับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูเกิดการยอมรับ ศรัทธา ตามหลักการครองคน ครองตน และครองงาน มีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ เปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพการณ์ ทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้สอดคล้องความเป็นไปได้ระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนรวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจะทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรยุคใหม่ที่ทันสมัย สามารถสร้างอนาคตภาพได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกัญชลา ล้นเหลือ (2554: 249-250) ที่วิจัยเรื่องโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนทิพร สำน้อย (2557: 105) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่างพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้านซึ่งพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ซึ่งจะอภิปรายผลเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนี้

1. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางตัวอย่างเหมาะสม เป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ปฏิบัติตนบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรมสร้างความสำเร็จในการเป็นต้นแบบและแบบอย่างที่ดี ยึดหลักประชาธิปไตยและอุทิศตัว เสียสละเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ ยอดสละ (2556: 188) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการสื่อสารวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องโน้มน้าวใจให้บุคลากรยึดมั่นและมุ่งมั่น สื่อสารวิสัยทัศน์ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย จนผู้ปฏิบัติเกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิมพ์อ สดเอี่ยม (2554: 746) ที่สรุปว่า การสื่อสารวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสื่อสารให้คณะครูมีความเข้าใจวิสัยทัศน์ของตนเองได้อย่างชัดเจน ยอมรับ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานทั้งหลายเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์โดยการใช้คำพูดสัญลักษณ์ การกระทำ การให้รางวัล ผู้ได้บังคับบัญชา และการยกย่องชมเชย และสอดคล้องกับงานวิจัยของชลาลัย นิมิบุตร (2550: 135) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามิติที่ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงพฤติกรรมเป็นอันดับต่ำสุดคือ ด้านการเผยแพร่หรือสื่อสารวิสัยทัศน์

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด พยายามใช้ศักยภาพและเต็มขีดความสามารถ ทำให้มีประสิทธิภาพมาก รวมทั้งการจัดการศึกษายุคใหม่ที่มีการแข่งขันเรื่องของคุณภาพและมาตรฐาน ทำให้บุคลากรทุ่มเทอุทิศตนทำงาน ที่ได้รับมอบหมายและนอกจากนี้ กระแสของแนวโน้มนโยบายการขับเคลื่อนการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่มุ่งเน้นให้การศึกษาก้าวสู่ในระดับสากล เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้ผู้บริหารและครูต้องพัฒนาการทำงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ ปิตุโส (2556: 130) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าระดับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงาน

วิจัยของ พลพร เกษตรเวทิน (2554: 71) ที่วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน สามารถวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน โรงเรียนมีศักยภาพในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชนได้ดี ผู้บริหารและครูสามารถแก้ปัญหาเร่งด่วนหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินในโรงเรียนได้ ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ทำให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีความพึงพอใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของไพโรสุดา หมั่นหาดี (2556: 57) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายกรู๊ป พบว่าด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยของกรรณิการ์ เฟื่องประยูร (2555: 46) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์สุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก พบว่า โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มุ่งจัดกิจกรรมพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้และกระตือรือร้นเอาใจใส่ต่อการเรียน ทำให้นักเรียนมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการเรียนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสายชล ศรีนาค (2558: 64) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่าด้านความสามารถในการ

พัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยของกรรณิการ์ เฟื่องประยูร (2555: 46) ที่วิจัยเรื่องความสัมพันธ์สุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเช่นกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.695$) อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มองการณ์ไกล มีเป้าหมายด้วย การมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์การขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนด้วยกันรวมพลังร่วมมือกัน ทำให้คณะครูมีจิตวิญญาณ (Spirituality) การเป็นหุ้นส่วน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารมีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และเป็นแบบอย่างที่ดีประพฤติปฏิบัติตนเหมาะสมมีคุณธรรมจริยธรรม ย่อมส่งผลให้ครูเกิดขวัญกำลังใจและเป็นการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้ครูคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอนส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติในทางบวกเพิ่มขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภพร วรธนไชย (2559: 173) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ซึ่งพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดี กระตือรือร้น แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ปฏิบัติตนบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน ยึดหลักประชาธิปไตยและอุทิศตัว เสียสละเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โน้มน้าวจูงใจให้บุคลากรยึดมั่นและมุ่งมั่นในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สื่อสารวิสัยทัศน์ผ่านช่องทาง การสื่อสารที่หลากหลาย เหมาะสม สร้างความเข้าใจในวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน สามารถวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ของโรงเรียน จัดกิจกรรมเสริมตามหลักสูตรได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

3. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก คือมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ย่อมส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนสูงตามไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนานตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เพิ่มมากขึ้นและนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลสูงสุดและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

กรณีการ เพื่อองประยูร. (2555). การศึกษาความสัมพันธ์สุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- กรวัฒน์ อัดชู. (2559). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโชย** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ชลาลัย นิมิบุตร. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นนทิพร สาน้อย. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นภวรรณ คณานุรักษ์. (2552). **ภาวะผู้นำเพื่อองค์กรที่มีประสิทธิภาพ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 29(4 ตุลาคม-ธันวาคม). 136-146.**
- นิกัญชลา ลั่นเหลือ. (2554). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. (2549). **สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- พนพร เกษตรเวทิน. (2554). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2547). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน** (พิมพ์ครั้งที่ 4). คณะครุศาสตร์: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2554). **ภาวะผู้นำทางการบริหาร. คณะครุศาสตร์: สถาบันราชภัฏเลย.**
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2557). **สถิติสำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. ภาควิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.**

- ไพรสุดา หมั่นหาดี. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในเครือข่ายกรรป (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภวพร วรรณไชย. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2545). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมใจ ปิตุโส. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมชาย ดังศุภศิริ. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สายชล ศรีนาค. (2558). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). **การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. (2559). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2559**. เลย: เมืองเลยการพิมพ์.